“I should like to see any power of the world destroy this race,
this small tribe of unimportant people, whose history is ended,
whose wars have all been fought and lost, whose structures have crumbled,
whose literature is unread, whose music is unheard, whose prayers are no longer uttered.
Go ahead, destroy this race. Let us say that it is again 1915. There is war in the world.
Destroy Armenia. See if you can do it. Send them from their homes into the desert.
Let them have neither bread nor water. Burn their houses and their churches.
See if they will not live again. See if they will not laugh again.”
–William Saroyan

ARMENIAN CHURCH TIMELINE

1. Birth of the Holy Savior Jesus Christ in Bethlehem. Years later, an Armenian prince, Abqar of Edessa (Urfa), invites Jesus to his court to cure him of an illness. Abgar’s messengers encounter Jesus on the road to Calvary and receive a piece of cloth impressed with the image of the Lord. When the cloth is brought back to Edessa, Abgar is healed.

33. Crucifixion, Resurrection and Ascension of Jesus Christ On the 50th day after the Resurrection (Pentecost)the Holy Spirit descends upon the Apostles gathered in Jerusalem.

43. The Apostle Thaddeus comes to Armenia to preach Christianity. He is martyred in Artaz in southeastern Armenia.

66-68. The Apostle Bartholomew preaches in Armenia. He is martyred in Albac, also in southeastern Armenia. The Armenian Church is apostolic because of the preaching of the Apostles Thaddeus and Bartholomew in Armenia.

75. King Sanatruk and his daughter, Sandoukht convert to Christianity. Under pressure from his lords and pagan clergy, Sanatruk renounces Christianity and puts his daughter to death. She is the first saint of the Armenian Church.

286. King Trdat III imprisons the Christian Gregory, whose father had taken part in the assassination of Trdat III’s father, King Khosrov I. Gregory is thrown into a pit in the royal castle of Artashat, where he remains for fifteen years.

301. Trdat III prersecutes Christians in Armenia. He kills a group of thirty seven Christian virgins who have fled to Armenia to escape Roman persecution, after one of the virgins, Hripsime, refuses to marry him. The leader of this group is Gaya ne who, along with Hripsimé is revered as one

of the founding saints of the Armenian Church. After committing this crime, King Trdat goes insane. Trdat's sister, Khosrovidoukht has a dream in which a man tells her that the persecution of Christians must stop. She tells her brother that he will be cured if Gregory is released from the pit. The King agrees to release Gregory. Gregory restores Trdat's health and baptizes the King and the royal family. King Trdat declares Christianity the national religion and Armenia, thereby, becomes the first Christian state.

Later, Gregory has a vision in which Christ descends from heaven and strikes the earth at the town of Vagharshapat with a golden hammer. After this, Gregory has a vision of a great Christian temple rising. Gregory builds a reproduction of the church that he saw in his vision. He renames Vagharshapat "Etchmiadzin" (which means "the Descent of the Only-Begotten"). Because of his role in bringing the light of Christ to the Armenian people, St. Gregory is called "the Illuminator" and is venerated as the patron saint of the Armenian Church.

354. St. Augustine of Hippo is born and is one of the main figures in forming the western philosophical tradition's merger of the Greek philosophical tradition and Judeo-Christian religious tradition and belief.

365. St. nerses the Great (Catholicos Nerses I, 353-73) calls the first Armenian Church Council at Ashtishat. This Council makes provisions to establish order and uniformity in the churches. It also decides to found schools, hospitals and other charitable institutions.

387. Sahak Bartev, the son of St. Nerses the Great, becomes Catholicos Sahak I. With the financial support of King Vramshapuh, he actively encourages St. Mesrop Mashtots in his creation of the Armenian alphabet and the patronage of the first translators who translate important Christian texts into Armenian. The translation activity together with the composition of original Armenian works result in the Golden Age of Armenian literature in the 5th Century.

406. St. Mesrop Mashtots completes the Armenian alphabet.

433. TheTranslation of the Bible into Armenian is completed.

444. The Council of Shahabivan is held. The earliest Armenian canons (Church laws) are produced at this Council.

449. The Armenian Church holds a Council at Ashtishat in response to the edict of Yazdegird II, Emperor of Sassanid Persia, ordering the Armenians to convert to Zoroastrianism.

451. The Armenians, led by Vardan mamikonian and the priest Ghevond Erets, battle the Persians at Avarair, in what became known as the first battle that the Armenian people fought for the freedom of their conscience. The Armenians cannot attend the ecumenical Council of Chalcedon because of the war. The Council declares that Jesus Christ has two distinct natures, divine and human, that exist inseparably in one person; whereas the Armenian Church, together with Syrian Orthodox, Ethiopian Orthodox, Coptic, Indian (Malabar) chruches, continue to adhere to the formulation of St. Cyril of Alexandria: "One is the nature of the Incarnate Word."

484. After fighting a successful guerilla war under Vardan Mamikonian’s nephew, Vahan, the Armenians sign the Treaty of Nvarsak with the Persians. The treaty recognizes the right of the Armenians to practice Christianity freely

607/08. The Armenian Church formally objects to the Christology of the Council of Chalcedon

614. The Persians destroy many of the over 70 Armenian churches and monasteries in Jerusalem. Many of these are never rebuilt.

661. The church and palace at Zvartnotz are completed.

685. The Byzantine Emperor Justinian II attempts to force the Armenian Apostolic Church to join the Byzantine Church. He devastates Armenia when the Armenians refuse.

737. Prince Vahan Goghtnatsi, who was raised as a Muslim in the Caliph’s court, is executed by the Arabs for renouncing Islam in favor of Christianity.

862. The khatchkar (cross stone) reaches its artistic pinnacle at this time.

893. An earthquake ruins the Catholicosate in Dvin.

931. Catholicos Stepanos II Rshtouni transfers the Catholicosate to the island of Aghtamar, the royal seat of the Artsruni Kingdom of Vaspurakan.

947. The Catholicos Anania moves the See from Aghtamar to Argina (near Ani). During Anania’s pontificate, monasteries such as Sanahin, Haghpat, Horomos and Narek are built.

951. Grigor narekatsi is born, who is thought by many to be the greatest mystical poet of the Armenian Church. He is best known for his "Book of Lamentations." a collection of 95 meditations.

988. King Smbat II Bagratuni, "the Master of the Universe," lays the cornerstone for the Cathedral of Ani.

989/90. Gagik I becomes King. Under Gagik I, the Bagratuni capital of Ani reaches its zenith and is renowed as "the city of 1,001 churches." Armenian architecture enters its golden age and its influences are felt as far as western Europe.

992. Catholicos Sargis I Sevantsi moves the Catholicosate from Arkina to Ani

1000. The Cathedral of Ani is completed.

1065. Grigor II Vkayaser (the Martyrophile) is consecrated Catholicos. He transfers the Catholicosate to Zamintia.

1097. The Crusaders of the First Crusade are assisted by the Armenians of Caesarea, Cilicia, and Syria, in their efforts to capture the Holy Land from Islam. For nearly the next three centuries, the Armenians are active at all levels of the Crusade

1113. A Church council in Cilicia condemns the bishop of Aghtamar who has declared himself Catholicos.

1147. Catholicos Grigor III moves the See of the Catholicosate to Hromkla in southeastern Cilicia.

1166. Nerses Shnorhali (the Gracious), the brother of Catholicos Grigor III, becomes Catholicos Nerses IV. Nerses Shnorhali is remembered as a Catholicos and poet. He is one of the major poets of Armenian medireview literature (the Silver Age of Armenian literature). His works are among the foremost in the Church’s "Book of Hours" and "Hymnal."

1168/69. Nerses Lambronatsi is ordained Archbishop of Tarsus. He is remembered for his leadership in the ecumenical movement to unify the various Christian churches.

1262. Toros Roslin, the greatest Armenian miniature painter, completes a gospel for prince Leo and Lady Keran. Toros is recognized as a precursor of the Italian Renaissance.

1292. The Mamelukes of Egypt capture the Catholicosate at Hromkla. Catholicos Stepanos IV and holy relics, including the right hand of St. Gregory the Illuminator, are taken to Cairo.

1293. The Catholicosate is moved to the Cilician capital of Sis.

1306. Dante Alighieri begins writing the Divine Comedy

1311. Creation of the Patriarchate of Jerusalem

1333. The artist Momik dies. Momik starts as a miniature painter in Cilicia. He is brought by Bishop Stepan Orbelian to Tatev monastery, the spiritual center of Siunik in eastern Greater Armenia. Momik is the best representative of the Gladzor school of miniature painting. In the early thirteenth century he makes khatchkars. He turns from miniature painting to architecture and builds a two story mausoleum-church in Noravank.

1346. The vartabed, philosopher, educator and theologian Grigor Tatevatsi is born in Vayots Dzor. Along with Grigor Tatevatsi, the vartabed Hovanness Vorotnetsi, a teacher, theologian, philosopher and founder of the university at Tatev, argues against union with Rome.

1441. A council is held at Vagharshapat. The seat of the Catholicos is moved from Sis back to its original seat at Etchmiadzin after a 957 year absence. The Catholicos at Sis, Grigor Mousapekyants, does not oppose the election of a new Catholicos at Etchmiadzin, but he does not move to Etchmiadzin himself. The jurisdiction of his successors is limited to Cilicia and the surrounding areas. The Council of Vagharshapat elects the monk Kirakos Khor Virapetsi as Catholicos of All Armenians. Catholicos Kirakos I revitalizes and reorganizes Holy Etchmiadzin.

1517. On October 31 Martin Luther posts the 95 theses on the door of the Wittenberg Castle Church, in order to open up debate and spur reform in the Catholic Church. Soon after he became the leader of the Protestant Reformation.

1651. At the Council of Jerusalem, Philipos I Aghbaketsi Catholicos of All Armenians, and Nerses Catholicos of the Great House of Cilicia, meet and set canons defining the limits of the jurisdiction of the two Sees.

1666. The first printed Armenian Bible is produced in Amsterdam.

1701. A Benedictine order is founded in Armenia by Mkhitar of Sebastia in Constantinople.

1715. Hovhannes Kolot Baghishetsi becomes Patriarch of Constantinople. He founds a school in Iskudar and a library in Kum Kapu. His efforts result in the publication of the works of Agathangelos, Hovhan Mamikonian, Paustos Buzand, Mesrop Vayotstzoretsi, Grigor Tatevatsi and others. The Armenian Catholic Mkhitarist order is invited to settle on the island of San Lazzaro by the Serene Republic of Venice, where it remains to this day.

The Mkhitarists are devoted to education and scholarship and have a large impact on Armenia and the Armenians.

1717. Grigor Shirvantsi accepts the position of Patriarch of Jerusalem. He is called "sheghtayagir" ("chain bearer") because he will wear a chain around his neck until the debts of the Patriarchate of Jerusalem are fully paid. With the support of Patriarch Hovhanes Kolot, he raises a vast amount of money to meet Jerusalem's needs.

1771. Under Catholicos Simeon I Yerevantsi (1763-80), the first printing press is set up in Etchmiadzin.

1773. The Mkhitarists set up a branch in Trieste and in 1811 they move to Vienna.

1828. Starting in the 1820's American Protestant missionaries, having failed in their attempt to convert the Turks, seek to convert the Armenians to Protestantism. By the end of the 19th century there is an extensive network of Protestant Armenians.

1836. The Russian authorities regulate the Armenian Church through polozhenye (statutes). The statutes allow a great deal of internal autonomy for the Church. However, the statutes give power to a synod of 8 clergymen which is controlled by the Russian authorities.

1869. Bishop Mkrtich Khrimian becomes Patriarch of Constantinople. He was a Armenian patriot, who captured the imagination of the nation.

1873. Patriarch Mkrtich is forced to resign by Ottoman authorities. He is replaced with another patriot, Patriarch Nerses Varzhapetian.

1874. The Gevorgian seminary is founded at Etchmiadzin.

1879. Patriarch Nerses receives 75 Armenians who convert from Catholicism to the Armenian Church. Among these, is Maghakia Ormanian, future Patriarch of Constantinople.

1884. The Russians order the Russification of Armenian Church schools. The Church rejects the order. The Russians close Armenian schools.

1886. The Armenian clergy acquiesces to the Russian demands regarding a Russian curriculum in Armenian schools. However, over the next ten years the Armenian clergy resist Russian demands for greater Russification and manage to keep the schools open.

1889. The Partrairch of Constantinople, Khoren Ashekian, founds the Patriarchate's seminary at Armash. Archbishop Maghakia Ormanian is the first Dean of the seminary of Armash. He transforms it into a serious academic institution. The Armash seminary is destroyed in 1915.

1892. Mkrtich Khrimian (affectionately called Khrimian "Hairig") is elected Catholicos Mkrtich I at Etchmiadzin.

1902. Sahak II (born Gabriel Khapayan) is elected Catholicos of the Great House of Cilicia.

1903. Catholicos Mgrditch I Khrimian reacts skillfully and patiently to Russian attempts to confiscate property of the Armenian Church. Khrimian refuses to hand over the keys to Etchmiadzin to Russian authorities.

1911. Catholicos Gevorg V is elected.

1915. ARMENIAN GENOCIDE

1916. Jemal Pasha orders Sahak II to assume the new post of Catholicos-Patriarch of all Armenians in the Ottoman empire, based at Jerusalem after the abolition of the Sees of Sis, Aghtamar, Constantinople and Jerusalem. Sahak II reluctantly accepts, hoping that this will end the massacres of the Armenians. It does not. Gomidas Vardaped is put in an asylum in Constantinople. The Zaven Armenian Patriarch of Constantinople is exiled to Baghdad.

1917. Sahak II is exiled by the Ottomans to Damascus.

1918. Faced with the Turkish invasion of what is left of the Armenian homeland, Catholicos Gevorg V remains in Etchmiadzin against the advice of military authorities. Catholicos Sahak II returns to Cilicia.

1920. The Gregorian calendar is adopted.

1921. Sahak II is forced to flee Cilicia.

1929. The Catholicosate of Cilicia takes over the Dioceses of Beirut, Damascus and Latakia, formerly under control of the Patriarchate of Jerusalem.

1929. Catholicos Sahag II of Catholicate of Cilicia establishes the Armenian Church Sunday Schools in Aleppo.

1930. Gevorg V dies at Etchmiadzin. In 1932 he is succeeded by Khoren Muratbekyan.

1930 June 28th Catholicos Sahag II of Catholicate of Cilicia issues the Gontag with respect to the Armenian Church Sunday Schools.

1931. After residing in Aleppo, Catholicos Sahak II settles in Antelias, north of Beirut, making it the new seat of the Catholicosate of Cilicia.

1938. Catholicos Khoren I is found murdered under mysterious circumstances.

1939. Catholicos Sahak II Vshtali (the Sorrowful) dies in Antelias.

1943. Archbishop Karekin Hovsepiants is elected Catholicos of the Great House of Cilicia. Due to the war, he has to wait two years to take up the post. As Catholicos he initiates co-operation between Etchmiadzin and Antelias and stimulates intellectual activities at Antelias.

1945. Catholicos Gevorg VI receives his office after negotiations with the Kremlin allowing for the election. Present at the election and consecration is Karekin I of the Great House of Cilicia. Gevorg VI re-establishes the seminary at Etchmiadzin.

1952. Catholicos Karekin I dies.

1955. Catholicos Vazken I is elected. As Catholicos, Vazken I travels extensively to create closer ties between Armenia and the Diaspora. He greatly strengthens Etchmiadzin in all respects under the very difficult conditions of Soviet rule. Under Vazken I, the Armenian Church joins the World Council of Churches.

1956. Zareh Payaslian is elected as the Catholicos of the Great House of Cilicia. Catholicos Zareh I becomes the symbol of the Armenian nation's cause in exile.

1963. Catholicos Zareh Payaslian dies. Khoren Paroyan becomes Catholicos Khoren I of the Great House of Cilicia. That same year he meets with Catholicos Vazken I to discuss the rift between the two Sees.

1963. Father Karekin Sarkissian (later Karekin II Catholicos of Cilicia and Karekin I Catholicos of All Armenians in Etchniadzin establishes the ACUSA (Armenian Church University Students Association) or HEHOM.

1983. Khoren I dies at Antelias. Karekin II becomes Catholicos of the Great House of Cilicia.

1988. The struggle for the liberation of Nagorno-Karabagh commences. On December 7, 1988, an earthquake kills tens of thousands in

northwestern Armenia. Catholicos of All Armenians Vazken I and Catholicos Karekin II of the Great House of Cilicia work together to rally Armenia and the Diaspora to assist.

1994. Vazken I dies.

1995. Karekin II of the Great House of Cilicia is elected Karekin I Catholicos of All Armenians at Etchmiadzin.

1995. Aram I is elected Catholicos of the Great House of Cilicia.

1999. Karekin I dies. Karekin Abp. Nersessian, Primate of the Araratian Diocese, is elected Karekin II Catholicos of All Armenians.

2001. The 1700th anniversary of the Proclamation of Christianity as Armenia’s State Religion.

2015. The Armenian Church Sanctifies The Victimes of The Armenian Genocide.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ԳԼԽԱՒՈՐ ԹՈՒԱԿԱՆՆԵՐԸ

1	Սուրբ Փրկիչ՝ Յիսուս Քրիստոսի ծնունդը Բեթլեհէմի մէջ: Տարիներ ետք Եթեսիոյ Ուրֆա Աբգար թագաւորը Յիսուս կը հրաւիրէ իր պալատը որ զինք բուժէ: Աբգարի սուրհանդակները կը հանդիպին Յիսուսի: Յիսուս անոնց հագուստի կտոր մը կու տայ որուն վրայ տպուած էր Աստուծոյ Պատկերը: Երբ հագուստը կը բերուի Եթեսիա , Աբգար արդէն բժշկուած էր:
33	Յիսուսի խաչելութիւնը, Յարութիւնը եւ Համբարձումը: Յարութիւնէն 50 օր ետք Սուրբ Հոգին կ՛իջնէ Երուսաղէմի մէջ հաւաքուած Առաքեալներուն վրայ:
43	Թադէոս Առաքեալ Հայաստան կու գայ քրիստոնէութիւնը քարոզելու համար: Կը նահատակուի Հայաստանի հարաւը՝ Արտազի մէջ: 66-68.-Բարդողիմէոս Առաքեալ կը քարոզէ Հայաստանի մէջ: Ան եւս կը նահատակուի Հայաստանի հարաւը՝ Ալպաքի մէջ: Հայաստանեայց եկեղեցին Թադէոս եւ Բարդողիմէոս առաքեալներու անունով կը կոչուի Առաքելական եկեղեցի:
75	Սանատրուկ եւ իր աղջիկը՝ Սանդուխտ, կը դառնան քրիստոնեայ: Սանատրուկ թագաւոր իր լորտերուն եւ հեթանոսներուն ճնշումներուն տակ կ՛ուրանայ քրիստոնէութիւնը եւ կը սպաննէ իր աղջիկը: Սանդուխտը Հայաստանեայց եկեղեցւոյ առաջին Սուրբն է:
286	Տրդատ թագաւոր կը բանտարկէ քրիստոնեայ դարձած Գրիգորը, որուն հայրը մասնակցած էր իր հօր՝ Խոսրով Ա.ի սպաննութեան: Գրիգոր կը նետուի Արտաշատի պալատին խոր վիրապը, ուր կը մնայ 15 տարի:
301	Տրդատ Գ. կը հալածէ քրիստոնեաները Հայաստանի մէջ: Ան կը սպաննէ 37 քրիստոնեայ կոյսեր, որոնք փախած էին հռոմէական հալածանքէն եւ հաստատուած Հայաստան, որովհետեւ անոնցմէ մին՝ Հռիփսիմէ կոյսը մերժած էր իր հետ ամուսնանալ: Այս խումբին գլխաւորը Գայեանէն էր, որ Հռ

	Իփսիմէի հետ կը նկատուի Հայաստանեայց եկեղեցւոյ հիմնադիր սուրբերէն մէկը: Այս ոճիրէն ետք, Տրդատ Գ. կը հիւանդանայ: Իր քոյրը՝ Խոսրովիդուխտ երազ մը կը տեսնէ, ուր մարդ մը կ՛ըսէ թէ պէտք է վերջ գտնէ քրիստոնեաներու հալածանքը: Խոսրովիթըւխտ կը պատմէ իր երազը եւ կ՛ըսէ թէ պէտք է Գրիգորը դուրս բերէ Խոր Վիրապէն , որպէսզի առողջանայ: Թագաւորը կ՛ընդունի ազատել Գրիգորը: Գրիգոր կը բժշկէ Տրդատը եւ զինք ու բոլոր պալատականներըՔրիստոնեայ կը մկրտէ: Տրդատ քրիստոնէութիւնը կը յայտարարէ Հայաստանի պետական կրօնք: Այսպիսով Հայաստանը կը դառնայ Քրիստոնեայ առաջին պետութիւնը:Աւելի ուշ Գրիգոր տեսիլք մը կը տեսնէ ուր Յիսուս երկինքէն կ՛իջնէ, ոսկիէ մուրճով մը Վաղարշապատի մէջ հողը կը փորէ եւ վրան կը բարձրանայ հսկայ, քրիստոնեայ եկեղեցի մը: Գրիգոր կ՛արթննայ: Ան կը կառուցէ իր տեսիլքին մէջ տեսած եկեղեցին ճիշդ հոն ուր Յիսուս իջած ու փորած էր եւ Վաղարշապատը կը վերանուանէ Էջմիածին, որ կը նշանակէ Միակ Ծնեալին Իջած Վայրը: Հայ ժողովուրդը Քրիստոսի լոյսին բերած ըլլալուն համար Սուրբ Գրիգոր կը կոչուի Լուսաւորիչ, եւ ընդունուած է որպէս Հայաստանեայց եկեղեցւոյ գլխաւոր սուրբը:
354	կը ծնի սուրբ Օգոստինոս, որ կը նկատուի Յունական փիլիսոփայական աւանդութեան եւ Հրէա-Քրիստոնէական կրօնական աւանդութեան եւ հաւատքի միաձուլման գլխաւոր դէմքը:
365	Սուրբ Մեծն Ներսէս Ա. կաթողիկոս, 353-373, Աշտաշատի մէջ կը կազմակերպէ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ առաջին Խորհրդաժողովը: Այս ժողովին կ՛որոշուի եկեղեցիներու մէջ կարգ, կանոն եւ միօրինակութիւն ստեղծել: Կ՛որոշուի նաեւ հիմնել դպրոցներ, հիւանդանոցներ եւ այլ բարեսիրական հաստատութիւններ:
387	Մեծն Ներսէսի որդին Սահակ Պարթեւ կը դառնայ Սահակ Ա. կաթողիկոս: Վրամշապուհ թագաւորի օժանդակութեամբ ան կը քաջալերէ Ս. Մեսրոպ Մաշտոցը որ ստեղծէ հայկական Այբուբէնը եւ գլխաւորելով առ աջին թարգմանիչները, հայերէնի թարգմանեն քրիստոնէական կարեւոր հատուածներ: Թարգմանական աշխատանքը եւ զուտ հայկական գործերու ստեղծումը կը կազմեն հայկական գրականութեան ոսկեդարը, 5րդ.դարուն
406	Ս. Մեսրոպ կ՛ամբողջացնէ հայկական Այբուբէնը:
433	կ՛ամբողջանայ Աւետարանի հայերէնի թարգմանութիւնը:
444	կը գումարուի Շահապաւանի Համաժողովը: Կը մշակուին հայաստանեայց եկեղեցւոյ առաջին օրէնքները:
449	Սասանեան Պարսկաստանի Հազկերտ Բ. կայսրը կը պարտադրէ որ հայերը ընդունին զրադաշտական կրօնքը: Այս առթիւ կը գումարուի Աշտաշատի Համաժողովը:
451	Աւարայրի դաշտին վրայ, Վարդան Մամիկոնեանի եւ Ղեւոնդ Երեցի գլխաւորութեամբ, հայերը կը մղեն իրենց կրօնքը եւ խղճի ազատութիւնը պաշտպանելու առաջին պատերազմը: Այս պատերազմի պատճառաւ հայերը չեն կրնար մասնակցիլ Քաղկեդոնի Խորհրդաժողովին, ուր կ՛որոշուի որ Յիսուս Քրիստոս ունի երկու տարբեր Բնութիւններ՝ աստուածային եւ մարդկային, որոնք անբաժանօրէն կը Գտնուին մէկ անձի մէջ, մինչ Հայաստանեայց եկեղեցին Սուրիանի եւ Եթովպիական Ուղղափառ, Քօփթ եւ հնդկական Մալապար Եկեղեցիներուն հետ կը դաւանի Սուրբ Կիւրեղի բանաձեւին՝ որ կ՛ըսէ թէ Մէկ է Մարմնացեալ Խօսքին Բնոյթը:

484	Վարդան Մամիկոնեանի զարմիկ՝ Վահան Մամիկոնեանի գլխաւորութեամբ յաղթական պատերազմէ մը ետք՛ Պարսիկներուն հետ կը կնքուի Նվարսակի դաշինքը, եւ պարսիկները կ՛ընդունին որ հայերը կ՛իրարկեն Իրենց քրիստոնեայ կրօնքը ազատօրէն: Հայաստանեայց Եկեղեցին կը մերժէ Քաղկեդոնի Ժողովին քրիստոնէական բնոյթը:
614	Պարսիկները Երուսաղէմի մէջ կը քանդեն աւելի քան 70 հայկական եկեղեցիներ եւ վանքեր, որոնցմէ շատերը երբէք չԻ վերակառուցուեցան:
661	Զուարթնոց եկեղեցիին կառուցումը ամբողջացած է:
685	Բիւզանդական Յուստինեան կայսրը կը փորձէ պարտադրել որ Հայաստանեայց Առաքելական եկեղեցին միանայ Բիւզանդական եկեղեցւոյ Հայերը կը մերժեն միանալ եւ ինք կ՛աւերէ Հայաստանը:
737	Վահան Գողթնացի Իշխանը որ իսլամացած էր եւ դարձած խալիֆային պալատականը, կը դրժէ իսլամութիւնը եւ կը դառնայ քրիստոնեայ: Ան կը սպաննուի այդ պատճառով:
862	Խաչքարի արուեստը իր գագաթնակէտին կը հասնի:
893	Երկրաշարժ մը աւերակ կը դարձնէ Դւինի կաթողիկոսութիւնը:
931	Ստեփաննոս Բ. Ռշտունի կաթողիկոսը կը փոխադրէ կաթողիկոսարանը Աղթամար կղզին, որ Վասպուրականի Արծրունեաց թագաւորութեան նստատեղին էր:
941	Անանիա կաթողիկոսը կաթողիկոսութիւնը Աղթամարէն կը փոխադրէ Արժինա, Անիի մօտ: Իր կաթողիկոսութեան օրով կը կառուցուին Հաղբատի, Սանահինի, Հոռոմոսի, Նարեկի եւ այլ վանքեր:
951	կը ծնի Գրիգոր Նարեկացին: Ան եղած է Հայաստանեայց եկեղեցւոյ խորհրդապաշտ մեծագոյն բանաստեղծը, որ նշանաւոր է իր «Մատեան Ողբերգութեան » սքանչելի գործով որուն համար ինք կ՛ըսէ « սրտի Խորքէն խօսք Աստուծոյ հետ »: Ան կը բաղկանայ 366 հատուածներէ, Ամփոփուած 95 գլուխներու տակ:
988	Սմբատ Բ. Բագրատունի տիեզիրակալ թագաւորը կը դնէ Անիի Մայր Տաճարին հիմնաքարը:
989-990	Գագիկ Ա. կը դառնայ թագաւոր: Իր օրով Բագրատունեաց Հարստութեան Մայրաքաղաք Անին կը հասնի իր զարգացման գագաթնակէտին եւ կը վերանուանուի «1001 Եկեղեցիներու քաղաք»: Հայկական ճարտարարուեստը կ՛ապրի իր Ոսկեդարը եւ իր ազդեցութիւնը Կը տարածուի մինչեւ Արեւմտեան Եւրոպա:
992	Սարգիս Ա. Սեւանցի կաթողիկոսը, կաթողիկոսարանը Արքինայէն կը փոխադրէ Անի:
1000	Կ՛ամբողջանայ Անիի Մայր Տաճարին կառուցումը:
1065	Գրիգոր Վկայասէր կ՛ընտրուի կաթողիկոս եւ կաթողիկոսարանը կը փոխադրէ Սամաթիա:
1080	Ռուբէն Ա. իշխան կը դառնայ Կիլիկիոյ թագաւոր:
1084	Յովհաննէս Սարկաւագ վարդապետ կը վերանորոգէ հայկական տոմարը:
1097	Կեսարիոյ, Սուրիոյ եւ Կիլիկիոյ հայերը կ՛օգնեն առաջին Խաչակիրներուն որ ազատագրեն Սուրբ Հողը իսլամներուն ձեռքէն: Յաջորդող Երեք հարիւրամեակներուն հայերը կը գործակցին Խաչակիրներուն:
1168-69	Ներսէս Լամբրոնացին Թարսուսի Առաջնորդ կը ձեռնադրուի: Ան եկեղեցիներու էքիւմէնիք շարժումին առաջնորդը կը նկատուի, քրիստոնեայ եկեղեցիներու մէջ միութիւն մը ստեղծելու իր ջանքերուն պատճառով:

1105	Գրիգոր Բ. կաթողիկոսը կը վախճանի: Ան ընտրուած էր 1065ին վերջ տալով աթոռին հնգամեայ թափուր շրջանին՝ սկսած Խաչիկ Կաթողիկոսի մահէն: Գրիգոր Բ. վերանորոգեց տօնացոյցը եւ թարգմանել տուաւ վկայութիւններ, կոչուելով Վկայասէր:
1113	Կիլիկիոյ Խորհրդաժողովը կը դատապարտէ Աղթամարի եպիսկոպոսը որ ինքզինք եպիսկոպոս հռչակած էր:
1147	Գրիգոր Գ. Պահլավունի կաթողիկոսը կաթողիկոսական աթոռը կը փոխադրէ Հռոմկլա, Կիլիկիոյ հարաւ արեւելքը:
1166	Ներսէս Շնորհալին, Գրիգոր Գ. Պահլաւունիին եղբայրը, կը դառնայ կաթողիկոս որպէս Ներսէս Դ.: Ներսէս Շնորհալին ծանօթ է որպէս բանաստեղծ: Ան հայկական Միջնադարեան գրականութեան գլխաւոր բանաստեղծներէն մէկն է: Իր գործերուն մեծամասնութիւնը տեղ գտած է եկեղեցւոյ ժամագրքերուն մէջ:
1166	Ներսէս Շնորհալի կ՛ընտրուի աթոռակից կաթողիկոս, կը յաջորդէ իր եղբօր Գրիգորիս Գ.ին, եւ կը գրէ իր «Ընդհանրական Նամակը»:
1168	Մահ Թորոս Բ. իշխանին, նուաճելէ ետք ամբողջ Կիլիկիան:
1179	Ներսէս Լամբրոնացի կը խօսի «Ատենաբանութիւն» հրեղէն ճառը ի նպաստ եկեղեցւոյ միութեան: Ան կը հրատարակէ «Մեկնութիւն Առակացը» նոյն տարին:
1180	Սամուէլ Անեցի կը հրատարակէ իր հայոց պատմութեան «Ժամանակագրութիւնը»:
1184	Մխիթար Գոշ կը սկսի կազմել Դատաստանագիրքը, որ մեծ ազդեցութիւն ունեցաւ իբրեւ հայկական իշխանութիւններու եւ մեծ գաղութներու օրինագիրքը: Վախթանգ Զ., վրացի իշխան եւ թագաւորը, պիտի ընդունի զայն իր օրինագիրքին մէջ:
1186	Լեւոն Բ. իշխան Կիլիկիոյ, կը շինէ Սիս Քաղաքը, այժմ Քոզան:
1199	Լեւոն Բ. Կիլիկիոյ իշխանը կը պսակուի թագաւոր, դառնալով Լեւոն Ա. թագաւոր:
1262	Թորոս Ռոսլին, հայկական մանրանկարչութեան ամէնէ նշանաւոր դէմքը, Լէօ Իշխանին եւ Քէրան Տիկնոջ համար սրբանկար մը կը պատրաստէ: Թորոս Ռոսլին ճանչցուած է որպէս Իտալական վերածնունդի նախահայրը:
1292	Եգիպտոսի Մամլուքները կը գրաւեն Հռոմկլայի կաթողիկոսութիւնը: Ստեփաննոս Դ. կաթողիկոսը եւ իր եկեղեցականները, որոնց մէջ նաեւ իր աջ բազուկը՝ Գրիգոր Լուսաւորիչը, կը տարուին Գահիրէ:
1293	կաթողիկոսութիւնը կը փոխադրուի Կիլիկիոյ Մայրաքաղաք՝ Սիս:
1306	Տանթէ Ալլեկիերին կը սկսի գրել իր Աստուածային Կատակերգութիւն գործը:
1311	կը հիմնուի Երուսաղէմի Պատրիարքութիւնը:
1333	Մոմիկ արուեստագէտը կը մահանայ: Մոմիկը Կիլիկիոյ մէջ սկսած է որպէս մանրանկարիչ: Ստեփան Օրփելեան Եպիսկոպոսը զինք կը բերէ Տաթեւի վանքը որ արեւելեան մեծն Հայաստանի մէջ Սիւնեաց աշխարհի հոգեւորական կեդրոնն էր: Մոմիկը Գլաձոր մանրանկարթական դպրոցի լաւագոյն ներկայացուցիթն է: 13 րդ դարէն սկսեալ ան Խաչքարեր կը շինէ: Իր նկարչութիւններէն կը ստեղծէ յատուկ ճարտարագիտութիւն եւ կը կառուցէ երկու պատմական թանգարան-եկեղեցիներ Նորավանքի մէջ:
1333	հակաճառութիւն կը բռնկի հայ եկեղեցւոյ ուղղափառութեան մասին, զոր Միաբանող Եղբայրները -հիմնուած Յովհաննէս Քռնեցիէ 1328 ին - տեսնելու իմաստութիւնը եւ գիտութիւնը չունէին:
1346	Վայոց Ձորի մէջ կը ծնի վարդապետ, փիլիսոփայ, դաստիարակ եւ աստուածափան Գրիգոր Տաթեւացին: Գրիգոր Տաթեւացին եւ Յովհաննէս Որոնեցի Վարդապետը՝ ուսուցիչ, աստուածափան եւ Տաթեւի Համալսարանի Հիմնադիր, դէմ կը հանդիսանան Հրովմէական Եկեղեցւոյ հետ միութեան:

1375	Լեւոն Ե. գերի կ՛իյնայ Եգիպտոսի մամլուքներուն ձեռքը, որոնք վերջ կու տան Կիլիկիոյ հայ թագաւորութեան:
1441	Վաղարշապատի մէջ կը գումարուի խորհրդաժողով մը: 957 տարիներու բացակայութենէ ետք, կառաջարկեն Գրիգոր Մուսաբեկեանց Կաթողիկոսին որ կաթողիկոսական աթոռը Սիսէն փոխադրէ Էջմիածին, նկատելով որ 66 տարիներէ ի վեր Հայկական Թագաւորութիւն գոյութիւն չ՛ունէր: Կաթողիկոսը կը մերժէ երթալ Էջմիածին, բայց չընդիմանար որ հոն նոր կաթողիկոս մը ընտրուի: Իր յաջորդներու օրինական Իշխանութիւնը կը տարածուի Սիսի եւ շրջակայքի վրայ: Վաղարշապատի խորհրդաժողովը, Կիրակոս Խոր Վիրապեցին կ՛ընտրէ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս: Կիրակոս Ա. կաթողիկոսը կը վերակենդանացնէ եւ կը վերակազմակերպէ Սբ. Էջմիածնայ աթոռը:
1512	Յակոբ Մեղապարտ կը տպէ առաջին հայերէն գիրքը Վենետիկի մէջ:
1517	Հոկտեմբեր 31 ին Wittenberg Castle Church ի դրան վրայ կը կախէ 95 վիճելի նիւթերու ցանկ մը եւ կը սկսի Բողոքական Շարժումը:
1547	Էջմիածնայ մէջ գաղտնի ժողով Հայաստանի ազատագրման համար: Ստեփանոս Ե. Սալմաստեցի կ՛ուղեւորուի Հռոմ, ուր կը կենայ երկու տարի, արեւմուտքի քրիստոնեայ պետութիւններէն օգնութիւն ձեռք բերելու նպատակով
1651	Երուսաղէմի Խորհրդաժողովին Փիլիպոս Ա. Աղբակեցի Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը եւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Ներսէս Կաթողիկոսը հանդիպում մը կ՛ունենան ճշդելու համար օրէնքներ եւ իրաւասութեանց սահմաններ երկու Աթոռներուն միջեւ:
1655	Յակոբ Դ. Ջուղայեցի կաթողիկոս Էջմիածնի:
1666	Ամսթերտամի մէչ կը տպուի առաջին հայերէն Աւետարանը:
1677	Յակոբ Դ. Ջուղայեցի կաթողիկոսը Հայաստանի ազատագրման ազգային ժողովը կը բանայ Էջմիածնի մէջ:
1694	Եփրեմ Ղափանցի Պոլսոյ պատրիարք կ՛ընտրուի եւ կը հալածէ Քաղկեդոնի վարդապետութիւնը եւ Հռոմի եպիսկոպոսին գլխաւորութիւնը ընդունող Հայերուն դէմ:
1700	Հիմնադրութիւն Մխիթարեան Միաբանութեան, Մխիթար Սեփաստացիի կողմէ
1705	Յովհաննէս Կոլոտ Պաղշեցին կը դառնայ Կոստանդնուպոլսոյ պատրիարք: Ան Սկիւտարի մէջ կը հիմնէ դպրոց մը, իսկ Գում Գափուի մէջ գրադարան մը: Իր ջանքերով կը տպուին Ակաթանգեղոսի, Յովնան Մամիկոնեանի, Բաւտոս Բիւզանդի, Մեսրոպ Վայոց Ձորեցիի, Գրիգոր Տաթեւացիի գործերէն: Հայ Կաթոլիկ Մխիթարեան միաբանութիւնը կը հաստատուի Վենետիկի Սուրբ Ղազար կղզիին վրայ, ուր կը մնայ մինչեւ օրս: Մխիթարեանները նշանաւոր են իրենց կրթութեամբ եւ ուսանողութեամբ եւ մեծ ազդեցութիւն ունեցած են հայոց եւ Հայաստանի վրայ:
1717	Գրիգոր Շիրվանցին կը դառնայ Երուսաղէմի պատրիարք: Ան կը կոչուի «Շղթայակիր» որովհետեւ իր վիզէն անցուցած էր շղթայ մը, մինչեւ որ Երուսաղէմի պատրիարքութեան բոլոր պարտքերը վճարուէին: Յովհաննէս Կոլոտ պատրիարքի օժանդակութեամբ, մեծ գումարներ կը հաւաքէ Երուսաղէմի կարիքները հոգալու համար:
1771	Սիմոն Ա. կաթողիկոս Երեւանցիի օրով՝ 1763-80 Էջմիածնի մէջ կը հիմնուի առաջին տպարանը:

1773	Մխիթարեանները մասնաճիւղ Մը կը բանան Թրիէսթի մէջ եւ կը փոխադրուին Վիեննա:
1828-1820	Բողոքական միսիոնարները թուրքերը Բողոքական դարձնելու իրենց ճիգին մէջ ձախողելէ ետք, կը ձեռնարկեն հայերը Բողոքական դարձնելու աշխատանքին: 19րդ. դարու վերջաւորութեան կը տեսնուի Բողոքական շատ տարածուն գործունէութիւն:
1836	Ռուսական Իշխանութիւնները Սահմանադրութիւն մը կը պատրաստեն Հայաստանեայց եկեղեցւոյ համար: Կանոնագրութիւնը կ'արտօնէ ներքին ազատութիւն մը սակայն կը ճշդէ 8 կղերականներէ բաղկացած Խորհուրդ մը, որ կ'իյնայ Ռուսական հսկողութեան տակ:
1869	Մկրտիչ Խրիմեան Եպիսկոպոսը կը դառնայ Կոստանդնուպոլսոյ պատրիարք: Ան ազգայնասէր հայ մըն էր:
1873	Մկրտիչ Եպիսկոպոս կը հրաժարի թրքական ճնշումներու տակ: Զինք կը փոխարինէ այլ ազգայնասէր՝ Ներսէս Վարժապետեան եպիսկոպոսը:
1874	Էջմիածնի մէջ կը հիմնուի Գէւորքեան Ճեմարանը:
1879	Ներսէս պատրիարք կ'ընդունի Կաթոլիկութենէ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ դարձած 75 հայեր, որոնցմէ էր Մաղաքիա Օրմանեանը, որ յետագային կը դառնայ Կոստանդնուպոլսոյ պատրիարք:
1884	Ռուսերը կը հրամայեն հայկական եկկեղեցիներու վարժարանները Ռուսականացնել:Եկեղեցին կը մերժէ. Ռուսերը կը փակեն Հայկական Վարժարանները:
1886	Հայ կղերականութիւնը կը համաձայնի ներմուծել Ռուսերէնի Ուսուցման Ծրագիր մը Հայկական Դպրոցներէ ներս: Յաջորդող 10 տարիներուն Եկեղեցին միշտ դէմ դնելով հանդերձ –ուսականացման յաւելեալ ծրագիրներուն, ձեւով մը կը յաջողի բաց պահել վարժարանները:
1889	Կոստանդնուպոլսոյ պատրիարք Խորէն Աշըգեան կը հիմնէ պատրիարքութեան ճեմարանը Արմաշի մէջ: Մաղաքիա Օրմանեան Արքեպիսկոպոսը կը դառնայ Արմաշի Ճեմարանին առաջին Տնօրէնը: Արմաշի ճեմարանը կը դառնայ շատ կարեւոր Ուսումնական կեդրոն մը որ սակայն կը քանդուի 1915 ին
1890	Հիմնարկութիւն սուրբ Գրքի Դպրոցին, Երուսաղէմ:
1892	Մկրտիչ Խրիմեան Եպիսկոպոս «Խրիմեան Հայրիկ» կ'ընտրուի Էջմիածնայ կաթողիկոս
1902	Սահակ Բ. Խապայեան կ'ընտրուի Կաթողիկոս Մէծի Տանն Կիլիկիոյ:
1903	Մկրտիչ Ա. Խրիմեան Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս դիւանագիտութեամբ եւ համբերանքով կը դիմադրէ Եկեղեցւոյ կալուածները գրաւելու Ռուսական փորձերուն եւ կը յաջողի: Ան չի յանձներ Եջմիածնայ բանալիները –ուսական Իշխանութիւններուն:
1911	Գէւորք Դ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս կ'ընտրուի
1914	Համաշխարհային Առաջին Պատերազմը կը բռնկի:
1915-1923	Հայկական Ցեղասպանութիւն
1916	• Ճեմալ Փաշան կը հրամայէ Սահակ Բ. Կաթողիկոսին որ ստանձնէ Օսմանեան կայսրութեան Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս-Պատրիարքի պաշտօնը որ Կիլիկիոյ տան քանդումէն ետք հաստատուած էր Երուսաղէմ: Սահակ Բ. Կաթողիկոս կ'ընդունի յուսալով վերջ դնել Հայոց ջարդերուն: Ի Զուր: • Կոմիտաս վարդապետ Կոստանդնուպոլսոյ մէջ կը նետուի անկելանոց մը:

	• Զաւէն Արմէնեան՝ Կոստանդնուպոլսոյ պատրիարքը կ՛աքսորուի Պաղտատ
1917	Սահակ Բ. Կաթողիկոս կ՛աքսորուի Դամասկոս
1918	• Թրքական բանակը կը շարունակէ գրաւել հայկական հողերը Գէորք Ե. կը մնայ Էջմիածին հակառակ հայ զինուորական ղեկավարութեան թելադրանքին: • Սահակ Բ. Կաթողիկոս կը վերադառնայ Կիլիկեայ
1920	կ՛ընդունուի Գրիգորեան Տոմարակալութիւնը:
1921	Սահակ Բ.ի կը ստիպեն պարպել Կիլիկիան:
1922	Զաւէն Եղեաեան , Պոլսոյ պատրիարքը կը փախչի թափուր ձգելով աթոռը:
1929	• **Աշնան Հալէպի ազգային առաջնորդարանին մանկապարտէզի սրահին մէջ պաշտօնապէս կը բացուի Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան Կիրակնօրեայ Դպրոցներ** • Կիլիկիոյ կաթողիկոսութիւնը կը ստանձնէ Պէյրութի, Դամասկոսի եւ Կիպրոսի Թեմերը, որոնք կը պատկանէին Երուսաղէմի պատրիարքութեան:
1930	Գեւորք Ե. կը վախճանի Ս. Էջմիածնայ մէջ: 1932 ին զինք կը փոխարինէ Խորէն Մուրատպէկեան:
1931	Հալէպի մէջ կարճ ժամանակ մը մնալէ ետք, Սահակ Բ. կաթողիկոս կը հաստատուի Անթիլիաս, Պէյրութի հիւսիսը: Անթիլիասը կը դառնայ Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան նոր նստավայրը:
1938	Խորէն Ա. Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը սպաննուած կը գտնուի իր սենեակին մէջ, խորհրդաւոր պայմաններու տակ:
1939	Սահակ Բ. Վշտալի կաթողիկոս կը վախճանի Անթիլիասի մէջ:
1943	Գարեգին Յովսէփեան Արքեպիսկոպոս կ՛ընտրուի Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոս: Պատերազմին պատճառաւ երկու տարի կը սպասէ իր աթոռին վրայ նստելու համար: Ան կը ձեռնարկէ Ս. Էջմիածնայ եւ Անթիլիասի միջեւ գործակցութիւն ստեղծելու աշխատանքին: Ան կը մշակէ մշակութային գործունէութիւն, Անթիլիասի մէջ:
1945	Գեւորք Զ. կաթողիկոս կը ձեռնադրուի Գրեմլին:ն ընտրութեան իրաւունք ստանալէ ետք:Իր ընտրութեան եւ օծման ներկայ կ՛ըլլայ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոս Գարեգին Ա.ը: Գեւորք Զ. կաթողիկոս կը վերաբանայ Էջմիածնայ Ճեմարանը:
1952	Գարեգին Ա. կը վախճանի:
1955	Վազգէն Ա. կաթողիկոս կ՛ընտրուի: Ան յաճախ կը ճամբորդէ Հայաստանի եւ Սփիւռքի միջեւ կապերը զօրացնելու համար: Ամբողջ սովետական իշխանութեան դժուարին օրերուն ան կը պահէ Ս.Էջմիածինը: Իր օրով Հայաստանեայց եկեղեցին կը միանայ Եկեղեցիներու Համաշխարհային Խորհուրդին:
1956	Զարեհ Փայասլեան կ՛ընտրուի կաթողիկոս Մեծի Տանն Կիլիկիոյ: Ան կը դառ նայ աշխարհաձրիւ հայութեան արդար դատին խորհրդանիշը:
1956	Վազգէն Ա. Էջմիածնայ նորընտիր կաթողիկոսը կ՛այցելէ Սիսի աթոռին կաթողիկոսական ընտրութենէն առաջ:
1962	Էջմիածնի եւ Սիսի Եկեղեցիները կ՛անդամակցին Եկեղեցիներու Համաշխարհային

	Խորհուրդին:
1963	• Զարեհ Ա. կաթողիկոս կը վախճանի: Խորէն Ա. կ՛ընտրուի կաթողիկոս: Նոյն տարին հանդիպում մը կ՛ունենայ Վազգէն Ա. կաթողիկոսին հետ խօսելու համար երկու կաթողիկոսութիւններու տարակարծութիւններուն մասին: • Գարեգին վրդ. Սարգիսեան «հետագային Գարեգին Բ. Կիլիկիոյ եւ Գարեգին Ա. Ամենայն հայոց» կը հիմնէ ՀԵՀՈՄ ը «Հայց. Եկեղեցւոյ Համալսարանական Ուսանողներու Միութիւն
1977	Գարեգին Բ. Սարգիսեան, աթոռակից Խորէն Ա. ի
1983	Խորէն Ա. կաթողիկոս կը վախճանի Անթիլիասի մէջ: Իրեն կը յաջորդէ Գարեգին Բ. Սարգիսեան, որ կը դառնայ լուսաւոր դէմք մը հայաստանեայց եկեղեցւոյ նորագոյն պատմութեան մէջ:
1988	Կը սկսի Նակորնի Ղարաբաղի ազատագրման պայքարը :
1988	Դեկտեմբեր 7ին, Հայաստանի Հիւսիս Արեւմտեան շրջանին մէջ, զօրաւոր երկրաշարժի մը զոհ կ՛երթան տասնեակ հազարաւոր հայեր: Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգէն Ա. եւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոս Գարեգին Բ. զօրակոչի կ՛ենթարկեն սփիւռքը, որ օժանդակէ Հայաստանին:
1994	Վազգէն Ա. կաթողիկոս կը վախճանի:
1995	Գարեգին Բ. կ՛ընտրուի Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս, Ս. Էջմիածնայ մէջ եւ կը դառնայ Գարեգին Ա.:
1995	Արամ Ա. կ՛ընտրուի Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոս:
1999	Գարեգին Ա. կը վախճանի: Գարեգին Արքեպիսկոպոս Ներսէսեան՝ Արարատեան շրջանի Առաջնորդ, կ՛ընտրուի Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս, որպէս Գարեգին Բ.:
2001	Քրիստոնէութիւնը Հայաստանի Պետական Կրօնք հռչակման 1700 ամեակ:
2015	Հայ Եկեղեցին կը Սրբադասէ Ապրիլեան Նահատակները: